

Številka: 007-37/2010/7
Datum: 15. 09. 2010

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
Direktorat za policijo in druge varnostne naloge
Štefanova ulica 2
1501 Ljubljana

e-pošta: svz.mnz@gov.si

ZADEVA: Mnenje Informacijskega pooblaščenca k predlogu Zakona detektivski dejavnosti (EVA 2010-1711-0002)

ZVEZA: Vaš dopis št. 007-2/2010 (143-2) in gradivo z dne 20. 8. 2010

Informacijski pooblaščenec (v nadaljevanju Pooblaščenec) na podlagi prvega odstavka 48. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07 – UPB1; v nadaljevanju: ZVOP-1) daje mnenje k predlogu zakona detektivski dejavnosti -1 (v nadaljevanju: predlog ZDD-1. V mnenju se Pooblaščenec dotika le določb v zvezi z obdelavo osebnih podatkov.

K 11. členu

Med naloge, ki jih po predlogu ZDD-1 lahko opravljajo detektivi, je uvrščeno tudi *pridobivanje informacij o kandidatih za zaposlitev, v okviru pisnega soglasja kandidata za zaposlitev*. Naloga sicer ni nova in jo smejo detektivi izvajati na podlagi veljavnega ZDD (zadnja alineja prvega odstavka 9. člena ZDD), vendar je po mnenju Pooblaščenca **v nasprotju z določili Zakona o delovnih razmerjih** (Uradni list RS, št. 42/02 in nadaljnji; ZDR). Pooblaščenec zato predlaga, da se zadnja alineja drugega odstavka 11. člena predloga ZDD-1 izpusti.

Po 26. členu ZDR sme delodajalec od kandidata zahtevati le predložitev dokazil o izpolnjevanju pogojev za opravljanje dela. Prav tako po izrecni zakonski določbi delodajalec pri sklepanju pogodbe o zaposlitvi od kandidata ne sme zahtevati podatkov o družinskem oziroma zakonskem stanu, podatkov o nosečnosti, o načrtovanju družine oziroma drugih podatkov, če niso v neposredni zvezi z delovnim razmerjem. Delodajalec tudi ne sme pogojevati sklenitve pogodbe o zaposlitvi s pridobitvijo zgoraj navedenih podatkov ali z dodatnimi pogoji v zvezi s prepovedjo nosečnosti ali odlogom materinstva ali z vnaprejšnjim podpisom odpovedi pogodbe o zaposlitvi s strani delavca.

Glede na povsem jasno določbo ZDR sme delodajalec o kandidatu za zaposlitev pridobivati le dokazila o izpolnjevanju pogojev za opravljanje dela (kot jih je opredelil v razpisu prostega delovnega mesta). Zakonska prepoved po mnenju Pooblaščenca namreč velja ne glede na morebitno soglasje kandidata. Prav zaradi neenakega položaja (neenake moči) delodajalca in kandidata za zaposlitev je zakonodajalec pridobivanje podatkov o kandidatu omejil, tako da je z zakonom določil krog dopustnega. Vsako drugačno ravnanje delodajalca je torej v nasprotju z ZDR.

Če delodajalec ni upravičen do podatkov o kandidatih izven dopustnega obsega, ki ga določa ZDR, tega upravičenja tudi ne more prenesti na detektiva (kot to sicer predvideva 10. člen predloga ZDD-1).

K 14. členu

Člen določa pridobivanje podatkov iz evidenc. Pri tem glede na veljavni ZDD (10. člen) bistveno širi krog upravljavcev, ki so detektivu na podlagi pooblastila iz drugega odstavka 10. člena predloga ZDD-1 dolžni posredovati osebne podatke. Citirano določilo določa, da lahko stranka s pogodbo o opravljanju detektivske dejavnosti in s svojim pooblastilom na detektiva prenese del ali vse pravice, ki jih ima sama na podlagi predpisov oziroma pravnih razmerij. **Zapisano pomeni, da lahko detektiv pri pridobivanju osebnih podatkov iz evidenc ravna le v okviru pooblastil, ki jih ima stranka – pridobi le podatke, ki bi jih lahko pridobila tudi stranka sama.** Pooblaščenec s takšno rešitvijo soglaša.

Kolikor lahko detektiv pridobiva podatke iz evidenc le, kadar bi bila do njih upravičena tudi stranka sama, je naštevanje posamičnih evidenc (in podatkov) odveč. V svoji zahtevi se bo oprl na pooblastilo stranke in navedel pravno podlago (zakon ali privolitev) stranke za pridobitev želenih osebnih podatkov.

Kolikor pa predlagatelj pooblastil detektiva glede pridobivanja podatkov ni imel namena vezati na upravičenje stranke (kar sicer Pooblaščenec ocenjuje kot primerno) Pooblaščenec poudarja, da načeli odprtosti in participativne demokracije, ki jih predlagatelj nekoliko nerazumljivo navaja v obrazložitvi k 14. členu, nista primeren argument za upravičenje širjenja pristojnosti detektiva. Obe načeli sta namreč namenjeni posamezniku v odnosu do oblasti - za povečanje njegovih možnosti udejstvovanja v javnem življenju in nadzora nad aktualno oblastjo. **Naloge detektiva so povsem zasebnopravne narave. Vprašanje je, ali na tem področju dejansko obstaja tako močan javni interes, zaradi katerega bi bilo detektivom treba z zakonom dovoliti pridobivanje določenih varovanih osebnih podatkov posameznikov – tega namreč iz obrazložitve ni bilo mogoče ugotoviti; in to pooblastilo glede na veljavno zakonodajo še razširiti.**

Razširitev zanesljivo ni potrebna glede pridobivanja podatkov o dolžnikovem premoženju, saj so pooblastila upnika po zakonu o izvršbi in zavarovanju zelo široka in ni videti razloga, da ne bi zadoščala. Podatke o lastništvu, lahko pridobi detektiv iz javno dostopne zemljiške knjige in javno dostopnih evidenc GURS (registra nepremičnin, zemljiškega katastra, katastra stavb in registra prostorskih enot). Številka transakcijskega računa je po zakonu o plačilnih storitvah in sistemih (Uradni list RS, št. 58/09 in nadaljnji; ZPlaSS) - 146. člen namenjena le opravi izvršbe in zavarovanja, pri čemer zakon taksativno določa uporabnike, ki so upravičeni do podatka o transakcijskem računu fizične osebe. Detektivi niso med njimi.

Pooblaščenec tako podpira rešitev, po kateri bi bil detektiv pooblaščen pridobiti le tiste osebne podatke, do katerih bi v konkretnih okoliščinah lahko na podlagi zakona ali privolitve posameznika, na katerega se podatki nanašajo, dostopal tudi naročnik. Ureditev v predlogu tudi ZDD-1 razume v tem smislu. Zato naštevanje evidenc in upravljavcev, ki so detektivu dolžni dajati osebne podatke, ni smiselno.

Kolikor pa predlagatelj razmišlja drugače, in upravičenje do določenih osebnih podatkov posameznika razume kot pravico detektiva (neodvisno od pravice naročnika), Pooblaščenec predlaga, da ostane določba v okviru veljavne in se obseg pooblastil detektivov ne širi. Kot že navedeno za to ni najti nobenega tehtnega argumenta.

K 15. členu

Določilo ureja pridobivanje informacij z osebno zaznavo in določa, da lahko detektiv pridobiva informacije tudi z neposrednim osebnim zaznavanjem tudi na krajih in prostorih, ki so vidni z javno dostopnega kraja, ne sme pa posegati v zasebni zaprt prostor.

Pooblaščenec meni, da je zasebnost posameznika potrebno zavarovati ne le v zasebnem zaprtem prostoru, ampak tudi v drugem zasebnem prostoru (dvorišču, sadovnjaku, vrtu...), kadar je posameznik s postavitvijo kakršnekoli prepreke ali ograje (ne glede na njeno višino in vrsto) med zasebno posestjo in javnim krajem navzven nakazal, da si želi zasebnosti.

Drugi odstavek naj se tako dopolni, da glasi: »Pri izvajanju ukrepa iz prejšnjega odstavka detektiv ne sme posegati v zasebni zaprt prostor in zasebni prostor, ki ga je posameznik s postavitvijo kakršnekoli ograje ali prepreke ločil od javnega in na ta način navzven nakazal, da si na tem odprtem prostoru želi zasebnosti«.

K 39. členu

V evidenci detektivov je predvideno vodenje tako EMŠO kot tudi davčne številke. Ker **dva enolična identifikatorja nista potrebna**, Pooblaščenec predlaga, da se določi le eden. Če je davčna številka potrebna, naj predlagatelj izbere to in izpusti podatek o EMŠO.

K 40. členu

Po prvem odstavku lahko do podatkov v evidenci detektivov (če vodi še katero drugo evidenco z osebnimi podatki, jo je potrebno v 29. členu predloga ZDD-1 opredeliti in določiti podatke, ki jih vsebuje), ki jo po predlogu ZDD-1 vodi Detektivska zbornica, dostopajo *uslužbenci in inšpektorji*.

Pooblaščenec predlaga, da se kot upravičenega uporabnika, če je to potrebno, opredeli ministrstvo za notranje zadeve – njegovi interni akti določajo, kateri uslužbenci so upravičeni dostopati do podatkov v njegovem imenu. Inšpektorje pa v okviru konkretnega postopka k pridobivanju podatkov pooblašča Zakon o inšpekcijskem nadzoru.

K 42. členu

Člen določa hrambo podatkov, pri čemer po mnenju Pooblaščenca ni dovolj natančen, saj ni povsem razvidno, na katere evidence se določen rok hrambe nanaša.

V prvem odstavku, kjer je sklic na 41. člen, gre najverjetneje za evidenco detektivov iz 39. člena – in je določilo v tem pogledu potrebno popraviti.

Rok hrambe podatkov v evidenci pogodb je določen na pet let po izpolnitvi obveznosti, v primerih evidence poročil o opravljenih detektivskih storitvah in naznanjenih kaznivih dejanjih pa na pet let po vzpostavitvi evidence. Pooblaščenec predlaga, da se v slednjem primeru (evidenca poročil in naznanjenih kaznivih dejanj) rok hrambe teče od vnosa podatka v evidenco.

Zadnji odstavek naj se spremeni, tako da glasi: »Po preteku rokov iz prejšnjega odstavka, detektiv podatke uniči.«

K 44. členu

Določilo ureja pravico posameznika do vpogleda v lastne osebne podatke in je po mnenju Pooblaščenca potrebno le manjšega popravka.

Prvi odstavek naj se popravi, tako da glasi: Posameznik ima pravico do vpogleda v svoje podatke v evidencah takoj po vnosu podatka vanje.«

Drugi odstavek naj se popravi, tako da glasi: Detektiv je podatke iz evidenc dolžan posredovati na zahtevo pristojnega organa ali inšpektorja.«

K 45. členu

Člen ureja pridobivanje in uporabo podatkov s strani ministrstva za notranje zadeve. **Glede na dejstvo, da zbirko podatkov iz 39. člena predloga ZDD-1 vodi Detektivska zbornica (pristojni organ) je člen nerazumljiv in nepotreben, Pooblaščenec predlaga, da se izpusti.**

K 46. členu

Ker iz predloga ZDD-1 nedvoumno izhaja, da evidenco detektivov vodi Detektivska zbornica, ki je tudi upravljavec evidence (38. člen predloga ZDD-1), podeljuje in odvzema licence, vodi postopek priznavanja poklicnih kvalifikacij ipd (29. člen predloga ZDD-1), je določilo o povezovanju zbirk za potrebe izvajanje nalog ministrstva povsem nepotrebno. **V predlogu ZDD-1 Pooblaščenec namreč ni našel druge naloge ministrstva kot sistemski nadzor nad detektivsko dejavnostjo. Za ta namen povezava evidenc in obdelava osebnih podatkov v teh evidencah s strani ministrstva po prepričanju Pooblaščenca ni potrebna. Določilo naj se izpusti.**

Lep pozdrav,

Informacijski pooblaščenec
Nataša Pirc Musar, univ.dipl.prav.,
pooblaščenka

Poslati:

- samo elektronsko (svz.mnz@gov.si);
- arhiv, tu.